

Zaton prostozidarstva

Vojna, ki se je razvnela med evropskimi velesilami, je pred svetom odkrila glavne rane v narodnem organizmu posameznih narodov in držav in hkrati tudi povzročitelje teh ran. Vojna namreč zahteva največji napon duševnih, telesnih in gmotnih sil. Kdor je slabši v duhovno-moralnem, telesnem ali gmotnem oziru, osobito če je slabši v vseh teh treh ozirih, ne more zmagati proti sovražniku, ki ga v tem trojnem pogledu nadkriljuje.

S porazom Francije stoji njen narodni organizem razgaljen pred svetovno javnostjo. Pred vojno je zunanji sijaj, ki je obdajal ta narod in njegovo državo, zakrival globoke rane, ki je že takrat trpela na njih Francija. Z vojaškim porazom se je ta sijaj razblinil, notranja bolezen je postala očitna, in to ne v obliki več ali manj zaceljenih brazgotin, marveč v obliki globokih, sveže krvavečih ran. In te rane so tudi izdajale krivce, ki so jih prizadejali.

Naš list je že večkrat razpravljal o vzrokih francoskega poloma. Med drugim smo tudi pokazali na liberalizem, ki je Franciji pripravil katastrofo in s tem sebi razsulo. Osrednje francoskega liberalizma pa je framacinstvo, po naše prostozidarstvo. Imenovano je tako po tajnostnih znakih, ki jih porablja in ki so vzeti iz zidarstva in stavbarstva srednjega veka. Niso to poklicni zidarji, marveč osebe iz razumnosti, ki ne verujejo v osebnega Boga in nadnaravno razodetje ter hočejo na svetu zgraditi nov red brez božjih in cerkvenih resnic in zapovedi.

Framasonstvo je staro nekaj čez 100 let. Prva framaconska loža je bila ustanovljena leta 1717. v Londonu, od koder se je framacinstvo razširilo po Franciji, Nemčiji, Španiji, Rusiji, Italiji, v Ameriki in drugih delih sveta.

ta. Mišljenje framaconov ni povsod eno in istoumno ter njihovo delovanje ni v vseh narodih istolično. Framasonstvo v romanskih državah (Franciji, Španiji in Italiji) je bilo zelo dejavno in javnem življenju in v politiki, medtem ko se angleško framacinstvo ni dosti brigalo za politiko, marveč se je bolj pečalo z deli družabnosti in človečanstva, nemško framacinstvo pa je bilo nekako na sredi med romanskim in angleškim tipom.

Francosko framacinstvo je vodilo strupeno borbo zoper katolicizem. Člani framaconske lože so mojstri hinavščine, zato so svoj boj poimenovali ne protikatoliški, marveč kakor vsi liberalci, protiklerikalni. Geslo, ki ga je pred 70 leti proglasil kot vodilno geslo politike tretje francoske republike vodja liberalcev Gambetta: »Klerikalizem je sovražnik«, je vzniklo v framaconskih ložah. In proti komu so se framaconi v resnici borili? Proti verski vzgoji mladine (brezverska državna šola), proti katoliškim šolam, ki so jih vodili redovniki (izgon redovnikov), proti vsakemu vplivu Cerkve na državno in javno življenje (ločitev države od Cerkve), torej proti bistvenim točkam resničnega katolicizma.

Tudi v naši državi je bilo in delovalo prostozidarstvo. Kakor se je objavilo iz Beograda, so bile framaconske lože vsaj v 16 mestih Jugoslavije, med njimi tudi v Ljubljani. Politično mišljenje framaconov je bilo uravnano ne iz kakšne jugoslovanske centrale, marveč iz središča evropskega dejavnega in kulturno-bojnega (protiverskega) framacinstva, iz Pariza. Tjaka j so se stekale vse niti in od tamkaj so se metale mreže. Važna osrednja točka slovanskega framacinstva je bila Praga, glavno mesto Čehoslovaške.

V notranje-političnem oziru je bilo jugoslovansko framacinstvo strogo centralistično

usmerjeno. V prostozidarskih ložah so se kovali načrti in se izdajale pobude strankam, ki so v Jugoslaviji vpostavile in vzdrževale centralizem. Ko bo v teku časa padla koprena iznad raznih spletk, rovarstev in kovarstev, ki so se odigravala v notranje-političnem življenju naše države, bo postalo očitno, kdo je bil glavni krivec, da so zahteve Hrvatov in Slovencev ob začetku naše države zažele ob gluha ušesa. Mnogo, morda največ krivde nosi framacinstvo. Brez njegovega pogubnega vpliva bi se bila naša država že pred 20 leti tako uredila, kakor to zahteva njena priroda: na osnovi samouprave in avtonomije.

Framasonstvo je umelo izrabiti politični položaj ter spraviti svoje eksponente (odposlance) na važnejša in vplivnejša mesta po raznih ministrstvih (zlasti v prosvetnem ministrstvu), med visokim uradništvom po raznih pokrajinah, na vodilna mesta denarne, industrijske in trgovske organizacije, v upravo raznih ustanov, kjer se je dalo dobro zaslužiti (n. pr. OUZD, SUZOR). Politični in gospodarski dogodki, zlasti večji dogodki so tako ozko povezani z delovanjem framacinstva, da tvorijo dobršen del zgodovine jugoslovanskega framacinstva.

Ker je bilo to framacinstvo zanešeno k nam iz tujine, zlasti iz Francije, je moral zlo mu francoskega framacinstva nujno slediti zaton jugoslovanskega prostozidarstva. Delovanje framaconskih lož — vse bistveno njihovo delovanje je tajno — je vlada prepovedala. Framaconske lože pa so nato sklenile, da bodo likvidirale, se razšle in svoje delovanje povsem ustavile. S tem se je s prsi Jugoslavije odvalila težka mora, ki je tlačila k tlom ves njen razvoj. Ljudstvo bo strogo pazilo, da ta veliki ljudski in državni sovražnik ne bo več vstal, da bi mogel nadaljevati svoje pogubonosno delovanje.

Doberšek Tit:

Toča — strah kmetovalca

Naravni pojavi v ozračju so med našim ljudstvom še vedno zelo neznani. Pa tudi piše se o tem zelo malo, posebno pa v listih, ki pridejo med široke ljudske plasti. In vendar je to potrebno, kajti naša država je poljedelska, katere blagostanje je v veliki meri odvisno od vremena.

Toča je največji sovražnik vsake vasi, vsakega kmeta in kmetijstva sploh. Njen nezaklen obisk pade ravno v oni letni čas, ko so kmetijski pridelki v rasti in razvitku ter radi tega nezaščiteni. Nič ni hujšega, kakor če pridelke pobije toča. Uničen ni samo enoletni pridelek, ampak pridelek dveh, treh ali celo več let, kajti toča dostikrat sklesti kulture tako, da se celo radi zadobljenih ran posuše, ali so vsaj tako poškodovane, da v teku dveh, treh let ne dajo nikakega pridelka.

Mirno lahko rečemo, da znaša višina vsakoletne škode, ki jo povzroči toča samo v Sloveniji, nad sto milijonov dinarjev. Ta škoda ni prav za prav nikjer povrnjena, kajti tudi tiste vsote, ki jih oblast nakaže po toči prizadetim krajem, gredo končno le iz žepov davkoplačevalcev.

Pota toče in njen postanek

Našemu kmečkemu ljudstvu je dobro znano dejstvo, da toča ne pobije povsod, ampak da leto za leto obiskuje ene in iste predele, dočim na drugih mestih toča sploh ne pobije in je tudi najstarejši ljudje ne pomnijo. Seveda ne moremo naravnost reči, da toča obiskuje samo te in te kraje. Lahko pa trdimo in na podlagi pričevanja ljudstva tudi dokažemo, da nekateri kraji sploh ne trpe zaradi toče, druge obiskuje v presledku gotovega

števila let, nekatere kraje pa skoraj vsako leto. Ta pojav nas uči, da je obisk toče odvisen od zemljepisnega položaja vasi in krajev, to je, če so ti kraji v območju tiste zračne struje, ki nosi s seboj velike temne oblake (»cumulonimbuse«) s točo.

Vendar zračne struje dolgotrajnega deževja s svojim oblačnim sistemom, ki — naravno — nosi tudi velike temne oblake, niso tako nevarne z ozirom na pogubno točo. Bolj nevarne so zračne struje tako zvanih malih, kratkotrajnih neviht (depresij), ki se pojavljajo v toplih poletnih dnevih, navadno po dežju. Ko namreč po dežju sonce močno pripekta, segreva površino zemlje, pri čemer nastane močno izhlapevanje vode z zemlje in vzdigovanje vodene pare v višine.

Peščeno suho zemljišče se hitreje segreje kot pa ostala zemljišča. Vzemi za primer peščeno suho zemljišče Dravskega polja, ki je skoraj povsod obkoljeno z močvirnimi zemljišči, gozdovi itd., pri čemer posebno močvirja od Slov. Bistrice pa doli do Sv. Lovrenca na Dravskem polju ustvarjajo odločujočo vlogo za menjajoče izhlapevanje in ustvarjanje tako zvanih spodnjih zračnih struj.

Spodnja zračna struja vzdigne vodeno paro na velike višine (2000—3000 m), kjer je toplota zelo nizka (okrog -4°C). Seveda se obenem kapljice združijo v oblak, ki je obilen in ga imenujemo »cumulonimbus«. Toda čeprav je toplota v tej višini tako nizka, da bi vodene kapljice lahko zmrznile, se vendar to ne izvrši. Za ustvarjanje toče je namreč potrebna navzočnost še drugega oblaka belkaste barve, ki ne pušča sence na zemlji, in katerega imenujemo »cirrostratus«. Ta oblak je

sestavljen iz drobcev ledu. Čim se veliki temni oblak približa temu oblaku, nastane med negativno elektriko »cumulonimbuse« in pozitivno elektriko »cirrostratus« električno praznjenje z bliskom in gromom, obenem se pa vsa voda v velikem oblaku »cumulonimbuse« spremeni v led — točo. Led pada proti zemlji in če ni bilo zelo vroče in dosti razlik v toploti pri zemlji med enim in drugim zemljiščem, se navadno, preden pade na zemljo, že spet spremeni v dež in pade na zemljo kot pljusek dežja ali pa kot »babje pšeno«.

Vse drugače pa je, če je bilo zelo vroče in so bile pri zemlji zelo velike razlike v toploti (zemlja, gozd, voda, pesek, pota, vse se različno segreva). V tem primeru pa nastajajo pri zemlji zelo močne spodnje struje, ki zrna ledu, ki padajo proti zemlji, sproti vračajo na velike višine. Pri tem vračanju ledenih zrnc na višine se nanje lepijo vodene kapljice, ki se sproti spremene v led in tako je zrno toče vedno debelejšje. Včasih nosi zračni vrtnec s seboj tudi prah, smeti, lase itd., kar vse se v takih primerih prilepi na točo. Tako lahko razumemo, zakaj včasih najdemo v toči lase in vse mogoče predmete, radi česar nekateri mislijo, da je vse to »vrag« naredil. Obenem s stvarjanjem in povečevanjem toče v oblaku nastajajo radi dviganja toplega zraka v višino in pritakanja hladnega zraka na njegovo mesto zračne struje — vetrovi, ki nosijo pogubni oblak s točo v gotovo smer, in to navadno od zahoda proti vzhodu. Sedaj lahko razumemo, zakaj na toča svoja pota.

Seveda se poleg opisanega načina stvarjanja toče nižinskega sistema pojavlja toča višinskega, planinskega sistema, ki ima svoj